

Természet után rajzolta. Utánnomás tilos. Természetes nagyság.

Üzdeszeti ugorka „Angolország csudája“

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten, IV. egyetem-utca 4. sz. megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

MAGYAR KERTÉSZKÖNYV.

A belterjes (intenzív) kertgazdászati foglalatja,
UTMUTATÓ KALAUZ
a konyhakertészet, gyümölcsészet, magtermelés, magnemesítés, honosítás és virágos kert hasznos miveltetésére.

A kertészet minden rendű ügybarátainak, legkivált pedig kisebb földbirtokosok használatára.

Irtá
FARKAS MIHÁLY.

(Számos a szöveg közé nyomott metszettel.)

Ára füzve 2 frt.

Szerző e művében éveken át gyűjtött tapasztalatainak, tekintettel használatára társadalmi egy mint éghajlati viszonyaira, legkivált a kisebb földbirtokos osztály jól fölfogott anyagi érdekeit tartotta szem előtt, s mint ilyen a honi kertészkedő közönség figyelmét méltán kéri demli.

Alapított 1874-ben!

MAUTHNER ÖDÖN

magkereskedése

József főherczeg ő cs. és k. fensége udv. szállítója

Budapest, koronaherczeg-utca 18. sz.

A n. é. gazda- és kertészközönség figyelmébe ajánlja mindennemű

here, fű, takarmányrépa, konyhakerti,
virág- és erdei magvakkal

dúsan ellátott nagy raktárát.

A cég főárjegyzéke, mely 164 oldalra terjed és melyben 600 ábra könnyebbiti meg az egyes cikkek megválasztását, a magárjegyzékek határozottan a legnagyobb és legrészletesebb, kívánatra ingyen és bérmentve küldetik meg.

A cég mindama kiállításokon, melyeken részt vett, mindig az első díjjal lett kitüntetve.

Febr. 1-től május 1-ig az üzleti helyiségek reggeli 7-től éjféltől 2 óráig nyitvák s így minden rendelés még beérkezte napján vétetik elintézés alá.

A javított kárpáti egészségi labdacok

főtulajdonsága az egész belsőszervezetnek működését állandó egyöntetűségben fenntartani, amennyiben a meghűtött vért és gyomrot fölmelegítik, a fölséges epét, gyomorsavat és nyákot a legkíméletesebb módon és természetesen úton a bélrendszerből kivesszik, ezáltal az ételhez, italhoz való vágyat fokozzák; ahasi fölfúvódást (széleket) eloszlatják és az ebből eredő gyomorszorulást, székrekedést, felbőgödést, fej és hátfájást, szédülést, tagszaggyátást, kedélytelenséget megszüntetik. — Kiváló jó tulajdonságuk ezen labdacoknak az, hogy oly azsálden hatnak, miként még a legérzékenyebb természetűek is a legkövetésbe sem kerülhetnek meg általuk, mert sem undort, sem hasragást, csikarást nem okoznak. — Egy 15 labdacot tartalmazó dobozka ára 21 krajczár, hat dobozkat tartalmazó részben magyar, részben német utasításba csomagolt tegeres 1 forint. Eredeti készítményt csupán azon dobozka tartalmaz, melynek oldalán ezimerem pecsétnyomata, fenekén a törv. bejegyzett védjegy látható.

Gömbös László gyógyszerésznél, Tolnában,

valamint a legtöbb gyógyszerárakban. **RABTÁRAK:** Baján: Geiger Károly, Hollósy József gyógyszer. **Budapest:** Török József, Paksy Béla gyógyszer. **Debrecen:** dr. Rotschnek V. Emil gyógyszer. **Keckesmetén:** Katona Zsigmond gyógyszer. **Nyitra:** Tombor Kornél gyógyszer. **Szegszárd:** Batory Elek, Szondy István gyógyszer. — A beérkezett számos elismerő nyilatkozatok közül: **Tek. Gömbös László urnak! Tolna.** Az ön javított kárpáti egészségi labdacosa össemnél meglepő jó hatást eredményezett, mióta használja, állapota nevezetesen javult, szenvedése csökkent, kérek 2 tegereset utánvétellel küldetni. Zala-Szántó, 1888 augusztus 3. **Tisztelettel Milkovits István, s. k. földbirtokos.** **Tek. Gömbös László urnak! Tolna.** Elismerő köszönetet mondok az ön javított kárpáti egészségi piluláért, mivel azoknak használata régi gyomor-görcseimtől megszabadítottak és elidült székrekedésemet is teljesen megszüntették, hogy e nagyszerű, rajtam valószínű jó hatást másokon is mint ember teljesíthessen, kérek 2 dobozt utánvétellel küldeni. Bétiság, (Nógrádm.) 1888 augusztus 14. **Tisztelettel Turkovits Antal, urad. erdész.**

12. SZÁM. 1889.

BUDAPEST. MÁRCZIUS 24. XXXVI. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG évi egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: fél évre — 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt fél évre — 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt fél évre — 3 * Külföldi előfizetésekre a postai megjelölés nélkül a postai megjelölés nélkül is csatlakozó

RÓMER FLÓRIS.

1815—1889.

NEMCSAK a magyar tudományos élet veszté el egyik legbuzgóbb veterán bajnokát, nemcsak a magyar katolikus klerus egyik legkedveltebb, nagy műveltségű, hazafias tagját abban a férfuban, kinek neve e sorok fölött áll: lapunk, a «Vasárnapi Ujság» is egyik legrégebb munkatársát, kezdettől mindvégig lelkes barátját gyászolja a megboldogultban. A kinek módjában áll lapozgatni e hírlap régibb évfolyamaiban, sűrűn fognak találkozni Rómer Flóris nevével, a ki e lap hasábjait válsztotta arra a ezélra, hogy annak a tudomány, melynek hazánkban ő volt egyik első uttörője, híveket szerezzen, a régiségek tudományát, melynek nálunk annyi tere és anyaga van, népszerűvé tegye. A hatvanas évek óta lapunknak csaknem minden évfolyamában számos önálló nagyobb s még több kisebb közlemény jelent meg a lelkes tudós tollából, ki annak a szakmának, melyet elméletileg önálló irodalmi ágga avatott föl nálunk, gyakorlatilag is legbuzgóbb művelője volt. A műemlékeknek fölkeresésében, a műtörténelmi kutatásban nem volt nála, még hajlottabb korában sem, senki serényebb, a ki nem szünt meg járn, kelni, buzditani, minden alkalmat fölhasználni, hogy az általa annyira szeretett tudományba vágó ismereteket terjeszse s másokkal is megszerettesse.

Henszlmann Imre, Ipolyi Arnold, Pulszky Ferencz, magok is még úttörők e tudományokban, együtt működtek Rómerrel, ki egyik megalapítója volt hazánkban a régészet azon új iskolájának, melynek ma már, istennek hála, annyi hivatott ifjabb művelője van.

De, mint egyik szaktudós társa, Pulszky írja róla, Rómer nem csak mint régész, nem csak mint lelkesítő tanár, nem csak mint megfigyelő tudós, hanem mint meleg szívu ember is ritkította párját, mindenütt képes volt jótékonyan hatni környezetére s a multnak emlékeivel az új nemzedéket bátorítani, lelkesíteni s hazafias érzelmeit felkölteni, ugyanezért nem is volt az egész hazában ellensége, mindenki tisztelte és szerette, kinek alkalma volt vele érintkezni, mert azok közé tartozott, kiknek egyéniségét a természet jó kedvében alkotta és fejlesztette s bármily viharos volt is élete, mégis boldognak érezhette magát, mert azon öntudattal élt és halt meg, hogy

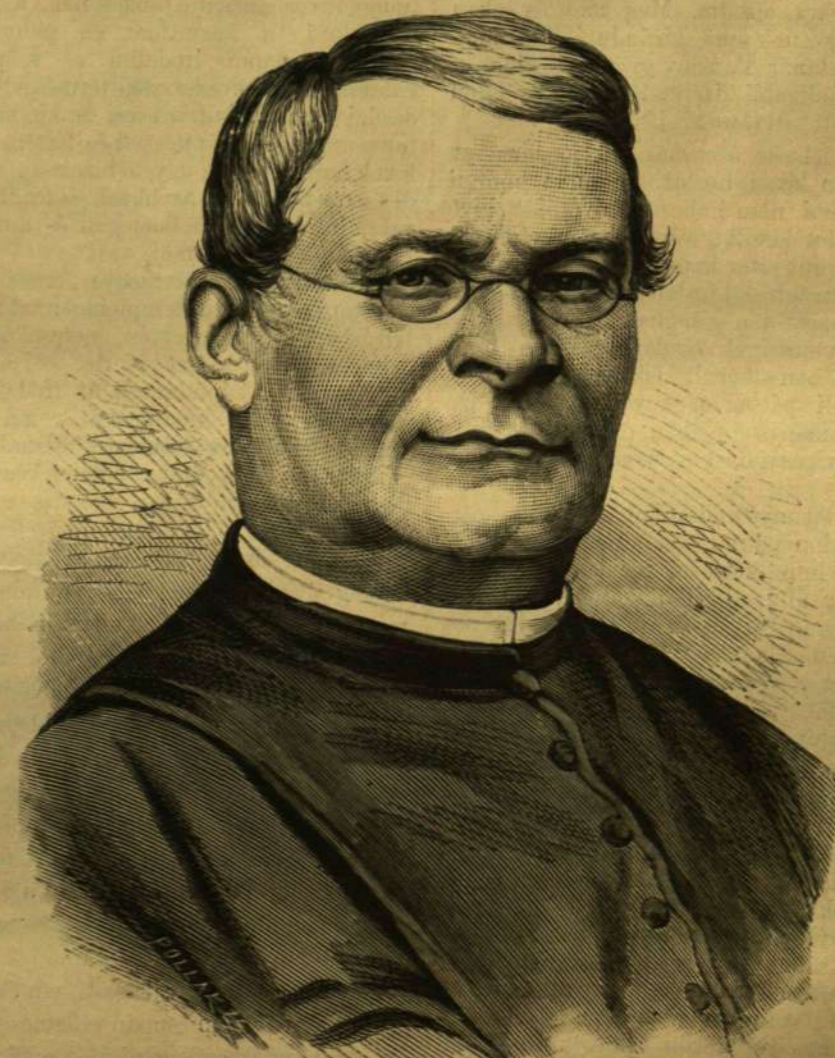
hazafias és emberi kötelességének mindig meg tudott felelni.

Élete pályája a legváltozatosabbaknak volt egyike s könnyen megmagyarázza azt a sokoldalú képzettséget, melyet sokan csodáltak benne s mely a tudományoknak olyan sok ágában tette avatottá, mondhatni universzális tudóssá s a társadalom annyi rétegeiben keresett és kedvelt emberré.

S a tudós érdemein kívül a személyes szép, nemes tulajdonok e nagy mértéke magyarázza meg azt az általános részvétet, melyet most halálának híre tudományos és laikus körökben széles e hazában költ. Nemcsak hazai tudományoságunk egyik büszkeségét gyászolja benne a

hazai közönség, nemcsak a tipikus magyar hazafias papot, hanem a talpig embert, a kivel jól esik együtt lenni, egy társadalomhoz tartozni.

Rómer Flóris 1815-ben született Pozsonyban, jómódu polgári szülőktől. Eleintén világi pap-ságra készült, de később a tanári pálya ragadta meg oly varázsszal, hogy már tizenöt éves korában belépett a Szent-Benedek-rendbe. Az antik remekírók mellett kedvelte a mennyiségtant; a történelem iránt való érdeklődése csak később lobbant lángra, főleg midőn az oklevéltan tárgyalásánál eredeti régi okmányokhoz is férhetett. Mint pannonhalmi papnövéndék bécsi, később pedig pesti és pozsonyi magyar és német lapokba kezdett dolgozni s cikkeit a németországi lapok

RÓMER FLÓRIS.

is átvették. Ekkor készíté Magyarország egyházi régi térképét, valamint több, a »Tudományos Társ«-ban megjelent cikkeit. Az éjjeket is az iskolateremben tölté, úgy egyetlen derekajból állott, míg párnául kedves Mabilionja szolgált, melyet szorgalmasan forgatott.

A pannonhalmi könyvtárnokság s az oklevéltan tanszéke voltak akkor törekvése tárgyai; de a sors másként rendelkezett fölötte. A bölcsészeti tudori szigorlatokat letévén, a győri főreáliskola alsóbb osztályainak tanára lett s akkor a festészet iránt ébredt fel szenvedélye s minden szabad idejét Szvoboda Rudolf festő és Szale János udvari fogalmazó s műkedvelő barátainak társaságában a Balaton és Bakony regényes apát-ságaiban tölté.

Három év múlva a szerzet növendékei mellett mint természettanár működött s a silány kísérleti tár rendezése és bővítése volt első gondja. Szüneteltében üzte ekkor a vegytant és a fűvészetet. A Fertő, Bakony és Balaton voltak újból, de már nem annyira festészeti, mint inkább természettudományi szempontból, gyalogolása célpontjai s ugyanez években beutazta, többnyire gyalog, hazánk nyugati részét, Stájer, Ausztria nagy részét s a magyar bányavárosokat, mindenütt gyarapítva gyűjteményeit.

Megürülven a természettani tanszék Pozsonyban, szülővárosába került tanárnak. Itt tanulta Tóth Ezekiel s később a nagy érdemű Petényi Salamon természettudós barátaitól az állatok kitömését. E tanszéken tartott előadásai mindjárt kezdetben oly látogatottak lőnek, hogy valláskülönbség nélkül akademikus, liezeumi s a városból odátuduló nagy számú hallgatóit a terem alig volt képes befogadni; de e nyilvános előadásait betöltötték s ezután csupán a vasárnapi mutatónyokra kellett szorítkoznia. A dévényi csucsra ismételve tett kirándulásai gazdagíták gyűjteményét s felfedezték vele, a mint egyetlen ismert Psephoporus polygenatus őslény maradványait. Ekkor voltak tanítványai között az Abaffyak, báró Mednyánszky Dénes, gróf Forgách József, báró Walterskirchen Ernő, Ottó és Roderik, Mayer Ernő, a konstantinápolyi követség titkára, mint nyilvános, Pálffy, Pejacsevics, Szapary grófok s az Űrményiek, mint magánhallgatói; ekkor alapítá a pozsonyi fűvészkertet, saját költségén. Szünetnapjaiban Beszterczét s a többi bányavárost, a Kárpátokat, jelenen a lomniczi csucsot kétszer utazta be gyalog.

A legutolsó pozsonyi országgyűlés alatt József főherczeg nádor fiát, József főherczeg, a természettudományokra oktatta. Még most is sokan örömmel emlékeznek ama kirándulásokra, melyeket a derék tanár Pozsony gyönyörű vidékén a főherczeg s hallgatói kíséretében tett, az Isten szabad ege alatt tartván előadásait.

S a buzgó lelkes és tanár, kit jó sorsa a udvarhoz olyan közel hozott, midőn a honfiai kötelesség szólítá, nem habozott követni a hívó szót. Kardot kötött s a magyar honvédsereg utászkaránál mint vitéz kapitány szolgált végig a szabadságharcot. A küzdelem lezajlása után ő is foglyul esett s a josphstadt várbá vitézt, hol foglyatársainak ő volt a szakácsa, honnan csak 1854-ben sikerült kiszabadulnia.

A bakonybéli apát-ság magányába vonult vissza s csupán tudománysszómjában és munkakedvben keresett vigasztalást a szomorú viszonyok között.

Elkezde a Bakonyt földtanilag kutatni s megveté a pápai gimnáziumi s a zirczi állatgyűjtemény alapját. Innét két évig majd Pozsonyban, hol főreáltanári állással kínálták meg, — majd Horvátországban, Erdődy Károlynál, mint nevelő működven, Radobajt látogatta, átkutatta Varasd vidékét és a remetincezi kövült haltelepeket fedezte föl.

Világi pappá lennie nem sikerülven s a magánnevelést pedig szűk körűnek találván, 1857 elején visszatért Győrbe, hogy a gyűjteményeket rendezze. Innét másodosztályú tanárnak rendeltetett Kőszegre, itt alkalma volt átvizsgálni Sopron érdekes vidékét. Az iskolai év végével ismét visszahelyezték Győrbe.

Most kezdé alapítani Győrött a nemcsak ország-, hanem monarchiaszerte elsőrangúvá fejlődött vidéki muzeumot és pedig egy fillér idegen segítség nélkül, minden utazásait magánórák adása által, véres verejtékkel szerzett fillereiből fedezve. Így keletkezett a Sárkány Miklós bakonybéli apát pártfogása alatt növekedő állatgyűjtemény. Biztatására és közreműködésére

keletkezett a pannonhalmi, bakonybéli s győri légtani észlelő intézet, s alakulóban volt a győri fűvészliget.

Átkutatta a Vértest, a tiszántúli részt s Erdély nagy részét, s a Bakonyt. Ez utóbbit tárgyalja a »A Bakony« című terjedelmes munkája is.

Ezután is nagy tevékenységet fejtett ki a régészeti irodalom terén. Számos kisebb-nagyobb régészeti munka jelent meg tőle a különböző szaklapokban, különösen midőn Budapestre tette át lakását, hol mint a m. nemzeti muzeum régiségtárának első őrre a »Régészeti Kalauz« is szerkesztette, szakértőleg rendezte a római régiségekben rendkívül gazdag gyűjteményt, összegyűjté, megfűjté és kiadá a római föliratokat s általában oly munkásságot fejtett ki, mely a legosztatlanabb elismerést szerezte meg neki. Nagyobb munkái a »Győri történelmi és régészeti füzetek«, 4 kötet (Pest 1865.); »Műrégészeti kalauz, különös tekintettel Magyarországra« (Pest 1866.); »Árpás és mórchidai, szent Jakabról címzett prépostság története« (Pest 1869.); »Magyarország földirati tekintetben a középkorban,« stb.

Az ő gondolata volt, hogy 1876 őszére Budapestre hívják a nemzetközi ősrégészeti kongresszust, mely megnyilván, általános elismerést szerzett hazánk buzgó tudósainak s az itt kiállított régészeti gyűjtemények, valamint a hazai lelőhelyek érdekes és gazdag voltak. A Magyarországról készített ősrégészeti térkép, mely az ő műve volt, valóban meglepte a külföldi tudósokat; de nem kevésbé az a fáradságtalan tevékenység, melyet a már akkor nem fiatal koru főtítárk egy a kongresszus létrejötte, mint annak rendezése és méltó megtartása körül kifejtett.

Hogy rendkívüli érdemeit nem csak a hazában, de a külföldön is méltányolták, annak legjobb bizonyosságát szolgálhatnak a következők: A magyar tudományos akadémia 1860-ban levelező és 1871-ben rendes taggá választotta. Tagja volt a krakói tud. akadémiának, továbbá a vas megyei régészeti, a délmagyarországi történelmi és régészeti, a békésmegyei régész és művelődés-történelmi, a felső-magyarországi muzeum-egylet tiszteleti, a történelmi társulat választmányi, a magyarországi műemlékek bizottsági, a m. k. természettudományi, a földtani, az erdélyi szász történelmi, a svéd régészeti, a bécsi és berlini archeologiai és anthropologiai, természeti és geologiai társulatok rendes, a kopenhágai régészeti társulatnak tiszteleti, a nürnbergi germán muzeum tudományos igazgató tanácsának, a hannoverai peccsétani, a karinthiai és palermói történelmi, kurlandi irodalmi és szépművészeti, valamint a déloroszországi természettani és gazdasági társulat kül, a bécsi cs. kir. mű- és iparmuzeumok és az építészeti és történelmi műemlékek fenntartására ügyelő bizottság, az Instituto di Correspondenza Archaeol. — továbbá a római, valamint a párisi archeologiai és anthropologiai társulatok levelező tagja volt.

Fölfedezvén Gömörmege János községében az ottani Árpád-kori templomot s azt tudományos leírásban is ismertetvén, nem sokára a jánosi ezimzetes apát címet nyerte. 1878-ban, mikor a nagyváradi káptalanál az irodalmi stallum megürült, nem találhattak volna méltóbbat annak betöltésére Rómer Flórisnál. Itt új tér nyílt meg előtte, hol a végtelen kedves modoru, nagy műveltségű főpap hosszas működése új életre keltette, föllendítette a közéletet.

A derék öreg tudós egész utolsó betegsége idejeig élénken érdeklődött a közélet minden mozzanata, különösen a kulturális haladás iránt. De a betegség, mely meglepte, már hónapok előtt ágyba fekteté. Sokan érdeklődtek hogyléte iránt, de talán senki sem melegebben, senki bensőbb részvétellel, mint egykori tanítványa, József főherczeg, a ki elválásuk óta mindig élénk levelezést folytatott vele, őt atyja gyanánt szereté s halálakor is a legelsőök egyike volt, a ki részvétét jelentette ki hozzátartozói iránt s ő, a halás tanítvány küldte egykori jó tanítója koporsójára a legszebb koszorut.

Áldás legyen hamvai fölé, emléket soká fogják megőrizni nem csupán érdemes művei, s kegyelettel fogják emlegetni még soká, a kiket oly szeretetreméltó modorban tudott arra kötelezni, hogy őt szeressék, becsüljék. —rs.

A KÉT SÍR.

Coppee után francziából.

Timur-Leng, ki Persiát s Indiát legyőzte S a népek remülten futottak előtte, Mint az oroszántól szanaszét szórt birkák, Nagy Timur tisztelte a halottak sírját, S mikor mongoljai egy várost bevettek, S élő embert csak annyiba vettek Mint érett kalászt, mely sarló alá sárgul, Folyó, forró mészből, véres koponyákból Mig ezek győzelmi kapukat emeltek, S diadalünnepet vigan ünnepeltek, Pillantást se vetve a gyászalkotmányra, — Timur feltű arany-csótáros lovára, S álmodva valamely rémes, sötét álmat, A temetőbe ment s lováról lezállott; Ott soká egyedül bolygott a sírhalmok Közt, s ha egyre bukkant, mely hirneves dalnok, Nagy ós, imám vagy hős hamvait takarta: Timur — szívében a halálról gyakorta Elmélkedő bölcsek bús áhítatával — Leborult, érintvén a sírt homlokával.

Hosszu szórsüveges lovagok vezére, Mikor Thuz városát keríté kezére, »Kíméljétek lakóit« — parancsot ad legett, Azért, mert a míg élt falai közt lakott Firdúzi, a persák hirneves költője. Ő maga sírházog meg a temetőbe, S mivelhogy szívét egy titkos erő vonta, Parancsolá: a sírt nyissák fel ott nyomba;

A költő sírágva rózsákkal volt tele.

Mikor majd a sír lesz utolsó nyughelye, Mily változás éri testét egy oly hőnek, Mint a milyen ő volt? — Timur-Leng így töpreng. S győztes seregével mikor haza szállott, Kara-korum tatár városban megállott. Fényes érc templomban itt nyugszik Dzsingizkhán Letérdel, leborul áhítattal sírján A vitéz zarándok; s mikor fölemelék Khina leverője márvány sírfödélét, Timur iszonyodva fejét elfordítja.

Vérrel tele volt a világvérő sírja.

JÁNOSI GUSZTÁV.

FELTÁMADT HALOTT.

Történelmi rajz.

Az 1400-ik évben egész Európá felett kiterjesztte sötét szárnyát a pestis fekete angyala; olyan idők voltak ezek, a milyeneket Boccaccio ír le novelláiban 1338-ból. De talán sehol sem dühöngött jobban a »fekete halál«, mint Florenzben.

Mikor már a város rémülete a tetőpontra hágott, hirtelen a szép Agolanti Ginevra is megbetegedett az Almieri-házból. Csak négy éve élt még Agolanti Francescoval, s ifjusága és szépsége virágában döntötte ágyba az irtózatos betegség. De bár Florenz legszebb asszonyának volt elismerve, házassága még sem volt boldog, mert szigorú atyja akarata ellenére erőltette férjéhez. Szívét ellenben rég Rondinelli Antoniónak ajándékozta volt, a ki őt szenvedélyesen szerette. De a büszke patriczius inkább szánta volna halálnak leányát, semhogy ama plebejusok egyikének ivadéka-hoz adja, a kik 1343-ban a népet a nemességre uszították.

Ginevra nem mert atyja parancsával daczolni, s megtört szívvel kísérte férjét az oltárhoz s ifjusága csendes lemondás közt élt férje komor palotájában négy éven át annak oldala mellett, s most, hogy a betegség lesújtotta, lelki gyötrelmei által is megrongált szervezete nem bír tovább ellenállni a kórnak s kialudt élete.

E zavaros időkben természetesen a hátramaradtak legelső kötelességükül és legfőbb gondjukul ismerték halottaikat eltemetni; csak a legmulhatatlanabb egyházi szertartásra hagytak időt, sőt a szegényebbek nem ritkán egyenesen az utcára vetették halottjaikat, hol azok addig

hevertek, míg a legelső halottas kocsinak ideje engedte tovább szállítani.

Agolanti Francesco nejevel sem csináltak sok teketóriát, s néhány órával rá, hogy a szép Ginevra lehunyta szemét, már el volt temetve az Agolantiak ősi kriptájában.

Pedig a boldogtalan asszony sem nem volt pestisben, sem nem volt halott.

Göresös ájulás volt csak, a mi önkivülethe ejtette, s alig pár órára eltemetése után ismét magához tért. Szerencse, hogy időt sem vettek magoknak koporsóba fektetni, hanem fehér gyolással burkolta, egy nyíláson át bocsátották le a sírboltba.

Mikor öntudatát ismét visszanyerte, áthathatlan sötétségtől látta magát környezet, s arczát mecsapta a nedves, hideg siri levegő. Hangos segélyszava tompán visszhangzott a sírbolt mély csondjában s az a kísérteties visszhang sejtienie engedte nemsokára a borzasztó valóságot is.

Mondhatatlan erőfeszítések után sikerült végre kibontakoznia a gyolcslepelből, mely tagjait körülfogta, s teljes erejéből segély után kiáltott. De csak a halál örök halgatása volt a válasz kiáltására. Gyonosan nevetett fölébe a visszapattanó visszhang, s utána ismét a sír csendje borult rá.

De most egyszerre fényugárt vett észre, mely mind világosabb-világosabb lett. Lassan, tapogatózó kezekkel közeledett a világosságához, hogy valahiben megbotlott, a mitől ijedve döbbent vissza. Erőt véve magán, félénken nyujtotta ki kezét megint a titokzatos tárgy után, s csakhamar meggyőződött, hogy az száraz, kemény fa. Bátorabban kezdett tapogatózni s most észre vette, hogy egy létra fokait érintették kezei, mely közvetlenül a beeső világosság alatt volt.

Uj reménységár villant fel agyában. De mit használ az, ha a kijáratig el is tudna jutni, ha nem lesz ereje a roppant sírkövet, mely azt zárja, félremozdítani! Mégis eltökélte magát, hogy megkísérelt a szabadulást. Lassan, reszketve, félénken hágtott fokról-fokra, s már elérte a bolt-hajtást és látta, hogy a nyílás közvetlen feje fölött van. Egy lépés még és szemét a nyílásra illeszthette.

A derült, felhőtlen égen ezüst fényvel nyugogott a holdvilág.

Ismét és ismét a nyílásra szegezte szemeit, hogy tájékozassa magát helyzetét illetőleg. Maga előtt egy fekete, hosszú vonalat látott. Torony volt.

Ekkor egyszerre minden eszébe jutott. Előtte a halottak tornyja emelkedett: Florenz hullaháza. Következésképp ő maga a sírboltban kellett hogy legyen élve eltemetve, a templom nyugati szárnyának lépcsőzete alatt. Tudta, hogy itt volt temetkezési helyük Florenz patricziusi családjainak, mint fiatal lány maga is sokszor szivta itt, a lépcsőkön, egykori barátinóivel együtt a friss esti levegőt.

Most egy mentőgondolat támadt fel lelkében. Emlékezett régi tapasztalataiból, hogy a sírhelyek a templom lépcsőzete alatt nem négy-szögletes nagy kő-cockzákkal, hanem alig két láb átmérőjű kerek kövekkel vannak zárva. Ha a bejárat az ő sírházhoz szintén ilyen, s ha a kőnincs bevakolva, akkor talán nem lesz lehetetlen kiemelni helyéből.

Nagy nehezen és sok hiábavaló kísérlet után sikerült vállalt oly helyzetbe hozni, mely engedte, hogy egész izomerejét a felette levő kő ellen fordítsa. A kétségbeesés erőfeszítésével támaszkodott neki, s csakugyan sikerült a követ helyéből kimozdítani.

Most nyitva állt előtte az ut a halottak országából az élők birodalmába.

Lassan, nehezen kiszabadította magát börtönéből, s azután testben, lélekben kimerülve rogyott le a régi, jól ismert lépcsőkre.

A tágas piac puszta és elhagyott volt, mint a feltárt sír, melyből ép most lépett ki. Mialatt azon gondolkodott, hogy mihez fogjon legelőbb is, sűrű fellegek húzódtak össze az égen és elfedték előre a hold világot. Nehéz esősepekpep követtek egymást s pár pillanat alatt a szegény Ginevra, vékony siri lepleben minden tagjában reszketve, csontjág ázott.

Töprengő, habozó arczczal tekintett még egyszer végig a kihalt piacon, s azután fáradtságosan emelkedett fel, hogy férjét fölkeresse. Nedves leplet szorosan tartva átfázott tagjaira, félíg alétan ment le a márvány-lépcsőkön, s azután mint egy kísértet, szorosan meghúzódva a házak árnyékában, végighaladt a néptelen téren az Agolanti palotáig.

Először csak félénken kopogtatott a kapun, majd mind hangosabban, míg végre hosszas kínos várakozás után Agolanti Francesco megjelent egy emeleti ablaknál, hogy megtudja, ki az, a ki oly késő éjjel a ház és a szomszédság nyugalmát zavarja.

— »Én vagyok, Francesco, Ginevra! A te boldogtalan nőd. Én vagyok, Francesco! Az ég szerelméért, nyisd ki a kaput.«

De Francesco azt hiva, hogy a magas fehér alak, uszályos lepleben, elhalt nejeinek feljáró lelke, nem hogy kinyitotta volna a kaput, de keresztet vetett s néhány imaszót mormolva gyorsan becsapta az ablakot is és megorzadva feküdt vissza ágyába.

Most a könyörtelenül kiteszített apja, Bernardo Almieri házához vonszolta magát. De itt is irtózat fogadta és habonás félelem. Lesujtva tántorgott tovább nagybátyja házához, ez is irgalom nélkül visszautasította. Attól féltek, hogy a kísértő lélek romlás és kárhozott hoz hajlékukba. Mindenkitől eltaszitva, mindenkiellen kiutasitva, a szegény asszony utójára felőrülten támogett vissza a templomba; egyetlen megváltójaként a hadat sóvárogva, kimerülten rogyott le a márvány-lépcsőkre.

Egyszerre feltűnt emlékében ifju álmainak elszíratott alakja: Antonio Rondinelli, lánykori imádója. Vajjon ő is visszaborzadna tőle? Ő, ki egykor oly forón szerette. Szíve hangosan dobogott reá gondolva, s borzasztó helyzetet leküzdött minden aggályt, melyet a megfontolás a merész lépés elé gördített. Összeszedte minden erejét, hogy megkísérelte Rondinelli házánál kérni hajlékot.

Félénk kopogtatására feltárult egy ablak s a szerencsétlen nő esengve emelte fel szavát:

— »Én vagyok Antonio, Ginevra! Nem ismer meg? Férjem és atyám visszazúzték küszöbeikről. Te is át akarsz-e engedni könyörtelenül a nyomornak?«

Az ifju alig hallotta meg a drága hangot, lelkenedve szaladt alá a lépcsőn, hogy maga nyíson kaput a kedves előtt. Nem tartotta vissza babonás félelem; mit bánta ő a halál minden borzalma és hang hallatára? Erős karjaiba felkapva vitte házába drága terhét s átadta anyja feltő gondozásának.

Mikor aztán Ginevra a gondos ápolás után némileg magához tért, elbeszélte csodálatos történetét. Antonio hamar felfogta, hogy mi a teendője. Még hajnal előtt a templomhoz sietett, hogy a nyílt sírt ismét gondosan elzárja s a borzasztó kaland minden nyomát eltüntesse. Ginevra rokoni örökdedek egy szót is ejteni az éji látogatásról, és így mely titok borította Ginevra megszabadulását s mig ő lélekben, testben új erőre kapva, a Rondinelli-házban várta ez események tovább fejlődését, egész Florenz halottainak hitte őt.

De mi történjék most mindkettejökkel? Hogyan vessenek véget a tarthatatlan helyzetnek, melybe a csodás véletlen sodorta őket?

Rondinelli arra határozta magát, hogy a hatóság-hoz fordul, hogy engedné meg neki a meghalt Agolanti Ginevrát nőül vennie. Indokolásában azt is fölemlítette, hogy e név viselője rég meghalt és eltemettetett. Felhozta, hogy férje, atyja és nagyatya mint utasították el a feltámadtat küszöbeikről s makacsul holtnak híresztelték, a mivel minden igényüket eljárták vele szemben.

A hatóság akként döntött, hogy Agolanti Ginevra jog és törvény szerint csakugyan holt-nak van nyilvánítva, s e szerint a Rondinelli által választott nőnek joga van hozzá nőül menni, ha akar. A szerelmek nem is soká hangoztak s az oltár előtt is megpecsételték frigyüket a nélkül, hogy Ginevra családja tiltakozni merészelt volna s mint férj és feleség sokáig boldogan éltek együtt.

A ki pedig nem hiszi az itt elbeszélteket olvassa meg az ily csodászerű módon összekerült pár egyik ivadéka, Rondinelli történetírónak följegyzését; azokban szóról-szóra így találja meg leírva. Sőt Florenz egy szük utcájára, melyben Ginevra feltámadása után először haladt végig, róla még ma is a holt-utca neve viseli.

TÖRTÉNELMI EMLÉKEK.

1849.

Jermolov I. után.

IV.

Nesselrode gróf emlékirataiban nagy bőlesen elhallgatja az 1849-iki események eredetét, s csak annyit említ fel a maga mentéséért, hogy a beavatkozás eszméje kizárólag Miklós csár akaratának kifolyása volt. Már pedig minden, a mit oddig a végzetes esemény eredetéről a különféle e tárgyról irt történelmi munkákból olvastunk, oda mutat, hogy a csár mindaddig nem volt hajlandó a szükséges tárgyalások felvételét megengedni, míg az akkoriban tulnyomó számmal intrigáló udvari párt a beavatkozás mellett fel nem lépett.

Adlerberg gróf, a csár meghitt embere, sokáig küzdött a veszélyes áramlat ellen, de midőn egy ízben valaki arra figyelmeztette, hogy a felelőség terhe esetleg mindazokat illethetné, kik annak idején a beavatkozást ellenezték, nemcsak végképen lemondott eddigi nézeteiről, hanem egyenesen az osztrák párthoz csatlakozott, mely természetesen a félték-vassal való fellépést javasolta.

Ha most azon térjük egyike, kik éjjel-nappal a csár személye körül forogtak, úgy fogta fel a helyzetet, mintha az ellene incesámt mozgalom nemcsak a csárna, hanem egyáltalán Oroszországra nézve veszélyes következményeket vonhatna maga után, nagyon érthető, hogy nemsokára alig akadt ember, ki a maga szakállára más politikát hozott volna javaslatba.

Kevéssel Berg gróf megérkezése után, kit a csár titkos utasításokkal Bécsbe küldött volt, a Varsóban tartózkodó államtanácsosok maguk közt megbeszéltek, hogy adandó alkalommal teljes semlegességben fogják a kérdés tárgyalását bevárni. És úgy is történt.

A legközelebbi tanácsülésen Nesselrode miniszter már eléggé tisztán formulázott feltételekkel adta elő a beavatkozás tervezetét, mire a csár szokás szerint véleményadásra hívta fel a tanácsosokat. Zachariev Leo, kit a szó mint legidősebb tanácsost megilletett, oda nyilatkozott, hogy ő e részben egyenesen csak Ő felségétől kérné ki a követendő irány megjelölését. Miklós csár, kinek életében senki sem mert ugyan elmentmondani, még sem szerette, ha az államtanács tagjai ily módon beszéltek, s szokott indulatosságával dörgő hangon rókialított Zacharievre:

— Azt tudom, Leo Maximovics, hogy nálánál több eszem van és nem is azért kérdeztem véleményed, mintha arra valamit adni akarnék, de ha már itt ülsz és kérdeztél, akkor csak beszélj!

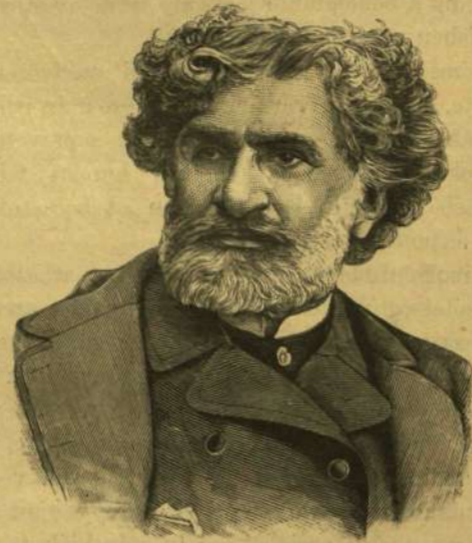
— Féléség parancsára tehát kifejezem néze-

Gróf Zichy Jenő.

Perczel Miklós.

Thaly Kálmán.

Fenyvessy Ferencz.

Polonyi Géza.

Ugron Ákos.

Gróf Károlyi Gábor.

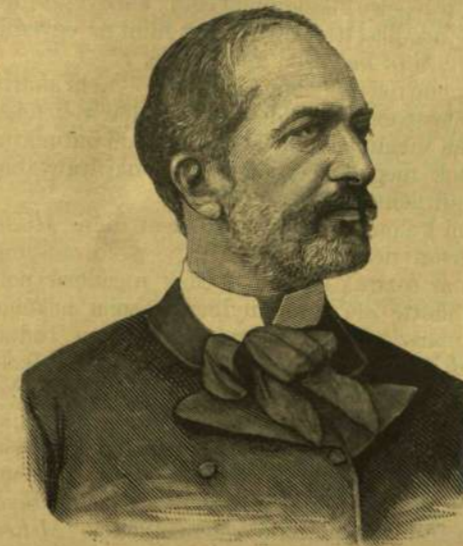
Justh Gyula.

Czirer Ákos.

Lits Gyula.

Gromon Dezső.

Tisza László.

Ivánka Imre.

Beőthy Algernon.

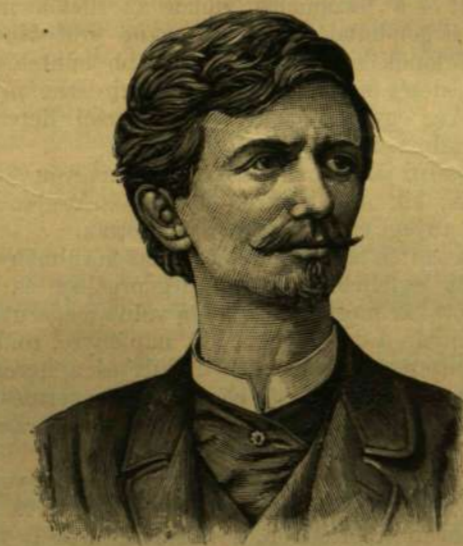
Gajári Ödön.

Münnich Aurél.

Pulszky Ágost.

Jónás Ödön.

Rohonczy Gedeon.

Gróf Pongrácz Károly.

hagyhatták el a vonatot, mert a többi utasokhoz még a legkisebb gyamu sem férhetett.

Odesszán innen, az utolsó előtti állomáson utitársam kézi podgyaszát rendbe szedve, szívélyes bucsuzát után kiszállt.

Míntha én ezt az embert már láttam volna valahol! Az éjjel egészen más hangon beszéltem, mint most, mikor elbucsuzott tőlem.

Hogy is hívják? Hiszen névjegyeket cseréltünk. Hadd lám: *Kuljabin ezredes*.

Nagy isten, mi ez! A névjegy tulsó lapján írónnal a következő szavak: „Míg on aludt, az áruló életével lakott. A teherani kereskedő. Türelem, hallgatás!”

Odesszánban, hova N. tábornok szomorú sorsának hírére a táviró már megérkezésünk előtt elvitte, három napig maradtam, de nem mondhatnám, hogy jól éreztem volna magamat. A rendőrségnél háromszor is kihallgattak, de mindannyiszor Kuljabin ezredesnek ártatlanságom mellett szóló tanúsága is fel lön említve, minek következtében a legnagyobb udvariassággal bántak velem. A rejtélyes névjegyet a tengerbe dobtam oly helyen, hol senki sem láthatott, tán csak nem kerülnek elő mélységéből annak darabjai.

Naponta sétálgattam a kikötő rakpartján. Mily nagy volt örömöm, midőn harmadnapon a megérkező hajók jegyzékében a következőket olvastam: „Holnap, pénteken a Bayadere első osztályú angol gőzös, en route for Liverpool. Utasok felvétele iránt Leaford és társa a Bichelieu tere 26. sz. szolgálnak felvilágosítással.”

Szombatn reggel már a nyílt tengeren haladva bucsuztam el szép hazámtól, melyet ily körülmények közt most már örökre el kellett hagynom. Miért nehezedik reánk annyira az Ur keze?!

Már két évig éltem a száműzetés szomorú életét. Úgy szerettem volna csak néhány napra hazamenni, vagy ott meghalni. De mindenki azt tanácsolta, hogy mindaddig ne is gondoljak rá, míg csak a politikai helyzet más fordulatot nem veszen. Azóta a sötétben működő központi végrehajtó bizottság sok embert ítél halálra. Némelykor kézre kerültek a tettesek, de a legtöbb esetben csak azt a bizonyos rövid értesítést találták a hullán.

Kuljabin ezredes nevét sehol sem találtam az orosz hadsereg czimkőnyvében. Valószínűleg nem is létezett oly nevű tiszt.

Brightonban a fürdő-évd kellő közepén időztem, három fiatal orosz uri emberrel ismerkedtem meg a szállodában, kik azelőtt néhány héttel hagyták el Oroszországot. Böven költöttek, és a table d'hôte-nál soha sem kaphattak eléggé hűs pezsgőt. Csakis asszonyokról, lovakról és a monte-carlói roulette-bankról beszélgettek, más tárgy iránt nem is érdeklődtek. Egy ízben vig poharzás után azt kérdeztem az egyik földimtől, ki még félig-meddig józan maradt, vajjon hallotta-e valahol Kuljabin ezredes nevét?

— Nem én, — válaszolá a fiatal ember. — Kuljabin, Kuljabin — miféle név ez? csakis ó-orosz családból származhatott. Hej, fiúk, ki ismer köztetek valami Kuljabin ezredest?

— Eh, mit nekünk Kuljabin, ha Isten jobban nem ismeri, akkor ugyan pörül járt szegény — válaszolá a vig czimborák.

Reggel felé kissé mámoros fövel vetődtem haza. Mielőtt elváltunk volna, délutánra kirándulást tervezünk a szomszéd Blight halász-faluba.

Négyre járt az óra, midőn felébredtem. — Sír, egy levél érkezett számára — mondá a kapus, midőn mellette elhaladtam.

Elegáns boríték, majdnem női írás. Lássuk tartalmát:

„A teheráni kereskedő arra inti, hogy róla soha többé ne beszéljen idegenek előtt.”

Míntha fejbe ütöttek volna!

Az ebédőben vig társaim rendes helyén unalmas képű miss-ek ültek.

Később megtudtam, hogy a három vig orosz czimborá a reggeli 5 órai londoni futár-vonattal elutazott.

Soha sem láttam őket többé, de ezentul Kuljabin nevét sem ejtettem ki ajkaimon.

28 EMELETES VASHÁZ AMERIKÁBAN.

A budapesti hatvani utcában most épülő vasház nem kis feltűnés tárgya az ilyenekhez még nem szokott közönség előtt. De mi ez ahhoz az óriási alkotmányhoz képest, melyet most emelnek Amerika Minneapolis városában, s mely nem kevesebb mint 28 emeletre van tervezve, szintén vasból. Amerika a képtelen és csodálatos határos tervek hazája, a modern technika rendkívüli vállalkozásai ott már lehetővé tették, hogy a helyükből eltolható házak nem is jönnek már ritkaság számba. De a most fívetett eszme, a huszonnyolc emeletes ház, csupa kőből és vasból építve, egyenesen a mesék légvárát látszik megvalósítani, melynek eddig csak a párisi Eiffel-toronyban akadunk méltó párjára.

A merész vállalkozás megteremtője s végrehajtója Buffingon mérnök, s az épület magassága 350 angol láb lesz, alapja pedig homlokzatban 80 láb. Mint mondtuk, merő vas és kő

A MINNEAPOLISI 28 EMELETES VASHÁZ.

lesz az egész, csak az ajtók és ablakok készülnek fából. Lépcsőt csak kettőt terveznek, s ezeket is egészen vasból. Rendes használatra azonban ezek sem szánják, mert 10—12 legjobb szerkezetű elevátor szállítja fel a lakókat az emeletre. A kábit-formára feldiszitett, három fallal és egy ajtóval ellátott vaskeretekben való tartózkodás csak pillanatokig tart, azután a magas, szellős régiókba jut az ember a lépcsőházak nehézségei és kellemetlenségei nélkül.

Mint képünkön látjuk, a ház nagy négyzetes ablakkal. A földel csucsban végződik, s a négy alsó szöglet mindenikén egy kis torony emelkedik. Nem kevesebb mint 728 helyiség lesz az épületben, melyek természetesen ezer meg ezer embernek adhatnak lakást, úgy hogy ezeknek napenkénti le is felhúzása egy óriási méhkaszhoz fogja hasonlónvá tenni az épületben a közlekedést.

EGYVELEGE.

* A csillagvizsgáló intézetek száma jelenleg 118 s ebből 84 jut Európára. A legrégibb ma is fenálló csillagvizsgáló intézetet Leydenben 1632-ben

alapították, Amerikában az első Rio de Janeiroban épült 1780-ban, azután jött a chicagói 1882-ben.

* A legnagyobb kigyót, mely eddig ismeretes, dr. Gardner ölte meg Mexikóban, Anaconda faj volt s 12-50 méter hosszúságú. Holttestében egy ló csontvázat találtak oly módon, melyből látható volt, hogy a lovat egészen nyelte el.

* A legelterjedtebb eledel a rizs, mely sok száz millió embernek, az emberiség egy harmadrészenek, mindennapi eledele különösen Kelet-Ázsiában, s Afrikában. A malay munkás 26, a birmai vagy sziam 30 kilogramm rizst fogyaszt el havonként. Rizsből a keletiek igen sok italt is készítenek. Japánban a saki (rizs-sör) fogyasztását már 680 millió literre becsülik.

* A pénzszámlálással foglalkozó nők a washingtoni kincstári hivatalban rövid ideje foglalkozás után fejkön és kezeiken fekélyeket kapnak s elbetegeződnek. A legnagyobb óvatosság sem menti meg őket a mérgeztől, mely onnan ered, hogy a bankjegyeket arzenikkal készítik. A legkisebb bőrpőredés vagy seb elterjeszti a bajt. Minden nő előtt nedves szivacs áll az ujjak megnedvesítésére, de bármily tiszta is ez a szivacs, este egészen fekete lesz a bankjegyek piszkától és zöld arzeniktől tartalmazó színtől. A megmérgezett nők soká nem állják ki ezt a foglalkozást.

* Az elfogott angolokért csaknem mindenütt mesés összegeket követelnek a rablók. 1864-ben egy Florenz mellett elfogott Beale nevű angol váltásdíja 12,000 skudi (mintegy 50,000 forint) volt. 1869-ben Mexikóban egy mesteremberért 5000 dollár váltásdíjat kértek. Az 1770-ben Gibraltarmellett elfogott Bonell testvérekért az angol kormány 60,000 forintot fizetett, mely összeget azonban a spanyol kormány volt kénytelen visszafizetni. Ugyanebben az évben Athen közelében 7 angol fogtak el a fél millió forint váltásdíjat kértek; egy a rablók által megölt Lloyd nevű angol családjának a görög kormány 100,000 forint kárpótlást fizetett.

* A legrégibb állatkertek okiratok szerint mintegy 3000 évvel ezelőtt létesítették Khinában. A görög és római gazdag emberek is tartottak élő állatokat s Cortez tudósítása szerint Mexikó régi fővárosában volt egy nagy állatkert vízi madarak számára, melynél 300 ór volt alkalmazva s a hol a madarak étetésére naponként 170 kilogramm halat használtak fel. Európában a legrégibb állatkertek a német császári voltak Ebersdorfban, Neugeben és Belvedere kastélyok mellett, melyekről már 1552-ben van említés. A versaillesi állatokat 1794-ben hozták Párisba. A mai állatkertek mintaképe, a londoni, már e század elején igen virágzó volt. 1828-ban 2000-nél több állat volt benne, a látogatók száma némely napokon 30,000-re ment s az évi bevétel 300,000 forintnál több volt.

* Puskázó hal. Dél- és Kelet-Ázsiá tengeriben nagy számmal él egy Chaetodon nemhez tartozó kis hal, melynek hossza orra a gyermekek puskacsővéhez hasonló s a kis állat oly erővel képes a vizet e csövön át lökni, hogy legyeket s apró rovarokat elszédít vele. Rendesen így is keresi élelmét. Lopva közeledik a parti füvön ülő légyhez, ügyesen célzó, s a leessett legyet felfalja.

* Nagy a kínálat. Egy berlini lapban közzétett házassági ajánlatra nem kevesebb mint 297 irásbeli válasz érkezett. Ezek közt volt 87 özvegy 25—51 év között, 42 közülük gyermektelen, 121-nek 3—20,000 marica vagyona is volt. A jelentkezők közt volt továbbá 4 elvált asszony, s 186 leány, kik közül csak kettő vallotta magát 30 évnél idősebbnek, 18 pedig „csak épen most” töltötte be 16-ik évét. A hirdető 71 fényképet is kapott s ezek közül állította szerint 31 valóban csinos arcz volt.

* Híres férfiak kedvezései. Nagy Károly igen szerette a vadpescenyeket, Torquato Tasso az édességeket, mézes kalácsot és befőzöttet, még a salátát is czukrozva ette. Melancthon az árpalavesért hajlandó volt a húst is elfeledni. IV. Henrik osztrigából s dinnyéből roppant sokat fogyasztott el. VII. Károly svéd király mindennél többre becsülte a vajjas kenyeret. Nagy Frigyes, Napoleon s Voltaire tömörkedt kávé ittak, az előbbi a pirított árpából készült kalácsot is nagyon szerette. Lessing lencsét, Klopstock szőlőt evett legszívesebben, Kant lencsepépet, borsó-puddingot díszítéssel s szalt grümmöcsöt. Schiller nagyon szerette a sonkát, Wieland a kalácsot és süteményt. Mathison kedvezett ételi volt borsó, bab és ürthús.

* Villamos folyót fedeztek fel Georgia állam Hillman község mellett, hol a sziklákon és talajban is érezhető a villamos erő. A ki egy ott folyó patakba tartja kezét, erős villamos ütést kap, de az az erő a nap különböző szakaszaiban változik, hasonlóan az apályhoz és dagályhoz. Az érdekes tümenyt mindaddig nem képesek a tudósok kellőképp megmagyarázni.

BATTENBERG SÁNDOR HERCEG HÁZASSÁGA.

Addig-addig házassították Battenberg Sándor herceget, Bulgária egykori fejedelemét, hogy csakugyan megházasodott. Csak hogy nem a német császár nővérét, Viktória hercegnőt vette nőül, a ki iránti szerelméről oly sok regényes dolgot tudott beszélni a világ, hanem elvett egy egyszerű polgári származású leányt, Loisinger Johannát, a hesseni nagyhercegi dalműszínház egy énekesnőjét. S miután a házasság az ugynevezett rangon alóli házasságok közé tartozik és sem a nő, sem a házasságból származó gyermekek nem öröklők atyjok rangját és társadalmi állását: a szlívniczai hős maga is letette a hercegi czímet s *Hartenau gróf* név alatt, mint magán ember fog élni ez után.

Miután Sándor fejedelem 1886 őszén végleg odahagyta Bulgáriát, atyjánál, Sándor hesseni hercegnél és anyjánál, Battenberg hercegnőnél Darmstadtban telepedett le, a szép hegyi ut mellett fekvő Ingenheim közelében is gyakran tartózkodván szüleinek heiligenkreuzi nyaralójában. Nagyobb utakat is tett, hogy fölüdjön az igazító és idegbontó események hatásaitól, melyeket Bulgáriában át kellett élnie. Sikerült is kigyógyulnia minden bolgár bajból s mi sem áll tőle távolabb, mint az a vágy, hogy még egyszer Bulgária trónusára jusson.

Időközben fölmerült házassági terve III. Frigyes császár leányával, Viktóriával, mely úgy látszik, úgy az elhunyt császárnak, mint nejeinek kedvez gondolatla volt. Ugy is volt, hogy 1888. husvétján a berlini udvarhoz utazik a herceg leánynevezőbe, de az utolsó perczben a tervet megmásították. Bismarck bele veté a magas politika nevében a gyöngéd viszonyba az ő hatalmas vetőját s a császári pár alárendelte szülői érzelmeit annak, a mit uralkodói kötelességüknek mondtak. Bismarck állítólag attól félt, hogy a házasság után Bulgária s a keleti kérdés sokkal közelebből fogná érinteni a német politikát, mint az szerinte kívánatos, — dacára annak, hogy Sándor végleges és visszavonhatatlanul lemondott a bolgár trónról.

Sándor herceg az utóbbi hónapok alatt igen visszavonultan élt Darmstadtban. Ép úgy, mint most már megboldogult atya, ő is szerette a zenét s a színházat. Még Szófiában is volt udvari zenekara. A darmstadti színháznak évek óta jó hire van s úgy drámája, mint operája kitünő. Az operánál mint koloratúrekesnő volt szerződötve Loisinger kisasszony, egy bájos jelenség, a ki az egész közönségnek kedvezere volt s a kit Sándor herceg is annyira megszeretett, hogy nejevé tette.

Loisinger Johanna Mária 1865 április 18-án Pozsonyban született, születésére tehát magyar leány. Keresztatyja az 1859-iki hadjárattól ismeretes Signori altábornagy volt, kinek az énekesnő atyja, Loisinger János mint komornyik volt alkalmazva. Anyja, a ki ma is él, tirolai nő, családja neve Meier. Johanna már kis leány korában feltünő zenei tehetséget mutatott, a miért is a pozsonyi székesegyház karnagyához, Mayerberger tanárhoz adták kiképzés végett. Legelőször 1880-ban lépett föl nyilvánosan a dalegyet egy hangversenyen s már akkor nagy tetszést aratott énekével. Nem sokára Prágába utazott s ott Stolz karmesternél folytatta énektanulmányait. 1884-ben föllépett Branbachnak „Vellada” című operája czimzerepében s szerencsése, mint énekesnő, meg lön alapítva.

Szép magas szoprán hangja van, mely minden regiszterében egyenletesen ki van képződve, koloratúrája könnyed, intonációja biztos és hangjában valami rendkívüli melegség van. Igen kedves, megnyerő jelenség a színpadon, szabályos arczvonásokkal, aranyzóka hajjal s lelkes kék szemekkel.

Miután Troppauban és Linczen is föllépett, 1885-ben nyert állandó szerződést a darmstadti színházhoz s az itt töltött három év alatt nagy mértékben tudta magát megszerettetni a közönséggel. Egyaránt megállja helyét a drámai énekekben, mint a koloratúrában s annyira képzett

énekesnő, hogy a legnehezebb koncert-darabokat első látásra énekelje. A drámai énekből még nem rég is lezúrtak vett és pedig a híres Artó Desirée-től s mindenki a legszebb jövőt jósolta neki.

A véletlen más pályát szánt neki. Sándor herceg komoly szerelemre gyuladt iránta s hogy nejevé tehesse, lemondott nemcsak a kalandos tervekről, melyeket neki joggal vagy a nélkül tulajdonítottak, hanem a német hadseregben elfoglalt tiszti rangjáról is s e hó 7-én Mentonban oltháoz vezette szíve választottját.

A TRÓNÖRÖKLÉS ÉS A PRAGMATICA SANCTIO.

II.*

Előadtuk volt egy megelőző cikkben a nóági örökösödés létrejöttének és megállapításának főbb okait, melyek VI. Károlyt uralkodói trónjának minden bekövetkehető esetlegesség ellen családja számára való biztosítására ösztönözték; most lássuk tüzetesebben a pragmatika sanctio Magyarország által történt elfogadásának körülményeit.

LOISINGER JOHANNA.

Buckofen darmstadti fényképe után rajz. Czerna Károly.

1720-ban hivatta össze VI. Károly Pálffy által a magyar országgyűlést, hogy a pragmatika sanctio Magyarország rendjei részéről is elfogadtassa. De az ügy gyors lebonyolítása elé váratlan akadály hárult a protestánsok magatartásában, kik mindenekelőtt a vallásügyi kérdések tisztába hozatalát sürgették, csak annak megtörténte után voltak hajlandók a pragmatika sanctio tárgyalásába belebocsátkozni. Ezek a huzavonak odázták el még két évig a dolgot, míg végre, mint mondtuk, 1722 június 30-án a rendek is magokévé tették elvben az új házi törvényt.

1722 július 2-án Csáky bibornok, mint Magyarország követe 60 tagból álló nemesi deputációval érkezett Bécsbe, s még aznap este titkos kihallgatón fogadta a császár. Másnap a bibornok küldöttsége élén nagy pompával hajtott végig a városra a Favoritába, hol most már nyilvános kihallgatón fogadtattott, melynek rendén előadta, hogy a rendek június 30-án elfogadták elvben a pragmatika sanctio-t s egyszersmind meghívta a császárt, hogy az országgyűlésen személyesen jelenjék meg.

Csáky bibornok beszéde, melyet a magyar országgyűlésnek a pragmatika sanctio elismerésére * Az első közlemény a „V. U.” ez évi 8-ik számában jelent meg.

nél zemei előtt lebegett intencziók megértése érdekében érdekesnek tartunk egész terjedelmében adni, így hangzott:

„Mintán tetszett császári felségednek legkegyelmesebb királyi levelével Magyarország rendjeit a lefolyt június hóra általános országgyűlésre Pozsony szabad királyi városába összehívni s a rendek, felséged iránti kötelességükből kifolyólag, ott e végre számosanabb mint valaha meg is jelentek, az isteni kegyelem és segítség kikérése után megkezdették a hagyományos és szokásos módon tárgyalásait s munkálataikat, s mult hó 27-én, mint Szent László néhai magyar király napján (kinek kegyelméből s áldozatából alakult új váradai püspökségem, mint székesegyháza is) Szent Márton püspök templomában, ugyanott, hol a felséged uralkodó házából való legtöbb elődei és dicső emléki atyái, felségeddel és felséges hitvesével, a császárnővel egyetemben a királyság koronájával megkoronáztattak, és pedig mindjárt az első ülésen az ország rendjei senki által nem kényszerítve, sem rábészelve, egy értelemmel, egy szívvel és szájjal, önként, szabadon, előre megfontolva beleegyeztek a következőkben, melyekhez felséged hozzájárulását hódolattal kérni jónak találták, nevezetesen:

„Hogy császári felségednek a fíagyon örökölt magyar királyságot minden hozzá tartozó részével és országával, melyeket részünt visszahódított, részünt meg a jövőben visszahódítani fog, a fíag kihaltával, a mit Isten távol tartson, most és akkortól örök időkre a nóagra is kiterjeszteni kegyeskedjék — még pedig úgy, hogy a primogenitura vagy elsőszülöttség rendben és sorban minden időközön megtartassék. A mire bennünket Felsőged nagy és dicső elei és ősei nagy érdemei és gondoskodása indítottak, a melyet arra fordítottak, hogy ez apostoli királyi adókat a barbárok igája alól felszabadítsák, kiterjeszsek és felségsítsék. Követelte azt részünt az a különböző időben tanúsított kiváló atyai gond is, melyet az ország a királyi iratból meg elégedéssel értett, részünt a józan ész is úgy a belső, mint a külső béke és nyugalom megóvása érdekében. Követelte ezt a feleltébb káros, ártalmas és szomorú interregnumok elhárítása; ösztönöz erre a megfontolós és a mult, jelen és jövő idők számbavétele, hogy milyen állapotban volt, illetőleg most is van és a jövő változásoknál ezután is lehetend ez az I. István király idejétől már annyi viszontagságtól és csapástól zaklatott ország; ösztönözték erre a Felsőged kegyelmébe és jóindulatába vetett erős bizalom és remény; ösztönözték erre minden, miután nincs semmi, a mi a józan ész szerint ebbe utóközné. És valósággal, ha mindent jól meggondolunk, és fontolóra veszünk, kinek ajánlhatná a magyar nemzet magát és szent koronáját inkább és nagyobb örömmel, mint Felsőged tralkodóházának, annyi dicsőséges császár és királyi termékeny szülőanyjának? Ezért minden részről egyetértőleg elhatároztott, hogy ez a Felsőged dicső eleitől és Felsőgedtől magától is annyi változások és veszélyek közt megvédett, megoltalmazott és fenntartott, s a felséges osztrák házfölketek fejn oly sok századokon át rendületlenül álló szent korona senki más, mint Felsőged és maradekai nemzetségében maradjon az idők végéiglen. Mert kire nézhetne az ország nagyobb megnyugvással? Kire számíthatna biztosabban? Kire szerethetne jobban? Kire kereshetne fel méltóbban? Hol erősíthetné meg magát és az óvít jobban? Vagy kire építhetne szilárdabban, mint Felsőged magyar házára? A hol nincs mit tartani attól, hogy Szűz Mária apostoli királyságának szent koronája más, mint római katolikus főre szálljon, mint a hogy kezdettől fogva volt és van ma is. Mi-nélfogva Magyarország bizton hiszi és reméli is, hogy ugy saját, mint Felsőged más örökös fejedelmiségeinek és tartományainak boldogsága, miután Felsőged és mindkét águ ivadéka dicső kormányára alá helyeztettek, a többi országokkal egyességben fog fenntartani. Hiszi és reméli, mondom, kételey nélküli ősi szabadsági és kviltsági fenntartását, nemcsak, hanem a Felsőged és mindkét águ utódai kegyelme megnyilatkozásából háramló jöttek és adományok bő forrását is. Emnélfogva mi, itt e végre összegyűlt követek, ha Felsőged óhajatainkat elfogadni méltóztatik, boldogoknak fogjuk vallani magunkat, ha hirdethetjük ezt örömet és vigasztalást azoknak, kiknek egyértelmű választásából itt vagyunk. Hadd dühöngjön, zavarogjon a Kelet; magyarazzák és itéljék bár a Felsőged ház boldogságának irigyei e lépésünket úgy a mint nekik tetszik, mi nem bánjuk. Nekünk egyszer mindenkora elegendő, hogy a mi Isten és Felsőged közbejöttével elvégeztett, és továbbra is elvégeztetni fog, tántoríthatatlanul és híven elfogadjuk. Fogadják tehát Felsőged áldozatos kérésünket atyailag, azon hálattal nemzet

ohajtását és kérését, mely sem erőszak, sem félelem, sem fegyver, sem fenyegetés, sem rábeszélés, tanács vagy bármilyen másokról vett példa által, hanem önként és szabadon, a Felség iránti ragaszkodásból kifolyólag határozta, hogy Felség és mindkét ágú leszármazóinak magát örök időkre alávessék stb.

VI. Károly a beszédet asztalánál állva hallgatta végig, latinul válaszolt rá, s biztosította a magyar rendeket változtatlan jóakarattal, mire a küldöttség tagjai rendre kézsókra járultak. Majd a császárhoz vonultak testületileg s a szokásos tisztelet után az uralkodó-pár *Mária Terézia* főhercegnőt is előhívatta, kit a küldöttség szintén röviden üdvözölt, s az után a szokásos kézsókkal távoztak, hogy a városban fényes lakomára gyűljenek.

Julius 4-dikén tért vissza a küldöttség Magyarországba, s két nap múlva a császár és császárné is összes miniszterekkel Pozsonyba rándultak, hová 7-dikén magyar gálában ünnepélyesen tartották bevonulásukat. 8-án az országgyűlés megnyitást a kancellár magyar nyelvű beszédétintézte a fejedelmhez, mire ez szívesen felelt. Nehány napig időzött még Pozsonyban a fejedelmi pár, részint vadászattal töltve az időt s azután visszatért Bécsbe, míg az országgyűlés tovább folytatta üléseit egész 1723 júliusáig.

Arra a különbségre nézve, mely a *pragmatica sanction*nak egyfelől Magyarország által elfogadott, másfelől az örökös tartományokra nézve kötelező formája közt fennáll, kissé bővebben is ki kell itt terjeszkednünk s e tekintetben nem hivatkozhatunk meggyőzőbb tekintélyre, mint magára Deák Ferenczre, kinek *Lustkandl* munkájára a «Budapesti Szemle»-ben írt s később önállólag is megjelent tanulmánya («Adalék a magyar közjoghoz») közjogunk legalaposabb tudásával, hatalmas logikával öleli fel a kérdés minden ágát. A fő és leglényesebb különbség mindenestre az, hogy a magyar *pragmatica sanctio* egész szabatosan körülírja a szabad királyválasztási jog visszazárásának eshetőségét. Lipót mindkét ágú származékainak kihaltával, holott az örökös tartományokban kihirdetett határozatok, jelesen az osztrák rendek 1720. ápril 22-én kelt végzése a leányági örökösödésnek Magyarország által is elfogadott három izén (t. i. VI. Károly, I. József és Lipót leányain) túl egy negyedik esetét állapítja meg, melynek rendelkezései mind e felsorolt ágak származékai kihalása után utolsó sorban az osztrák ház minden egyéb legközelebbi örököseire és rokonaira is kiterjesztik a trónigényt.

A történetírás, úgy látszik, eddig feleslegesnek tartotta a két alapszerződés eme lényeges eltéréseinek nagyobb figyelmet szentelni, maga Deák megelégszik azzal, hogy egész általánosságban kifejtse azt a közjogi álláspontot, mely az 1723. törvénycikk I. és II. pontjából folyik s rámutasson arra a lehetőségre, midőn a *persona unio* Magyarország és Ausztria között a Habsburg-házi örökösödés egyenlőtlen hatálya következtében megszűnven, a szabadválasztási jog ismét visszazárul a nemzetre. Szerintünk azonban ez az eltérés sokkal fontosabb, semhogy egyoldalulug túl szabadna tenni magunkat rajta, különösen ha nemcsak egy alkotmánykérdés egyszerű formai tisztázásáról, hanem az annál nagyobb összes tényezők és okok összhangba hozásáról van szó, a történeti igazság szempontjából. Belátja ezt a *pragmatica sanctio* legkiválóbb magyar történetírója, Salamon Ferencz is, és a «Magyar királyi szék betöltéséről» írott nagy értékű tanulmánya 190. lapján egyenesen fölveti a kérdést: «kikből állott ez az ág?» melyről az 1713-diki családi szerződés záradékában, illetőleg az osztrák rendek 1720-diki végzésében negyedik helyen van említés tette. Hiszen — ugymond — «a Habsburgi ház fiú-ágából származott leány sem volt több életben 1712-ben ötnél: Lipót és József leányai. Ezek örökösödését elismerék mind a *Lajthánutik*, mind Magyarország. De kik voltak azon nem egyenes ágon leszármazottak, kikről az 1713-diki okmány szól?» Azután hozzátesszi: «Eventualis esetben egész sereg *præterdus* áll vala elő valódi és koholt genealogiai táblákkal, s a koholtak ép oly érvényt követelnek vala, mint az eredetiek». Tovább pedig: «Az 1713-diki szabályzat idézett záradéka nagy mértékben inpraktikus, s ha a sora a mult században rákerül, legbizonyosabb háboruba dönti elfogadóit».

Salamon felfogása igen érdekes e tekintetben. Szerinte az osztrák *pragmatica sanctio* említett kibővítése — épen azért, mivel ily távoli ágak voltak nem is léteztek, ha csak a Bourbon-

házat nem vesszük annak — nem is annyira mint egy foganatosítandó szabályzat volt oda állítva, hanem tán inkább csak egy *fontos államjogi különbség* elvi kifejezése akart lenni, a mennyiben Ausztria, mint *patrimonialis ország*, nem tarthatott igényt arra a fenntartásra, a mely Magyarországot, mint szabad választó királyságot illette, s így épen csakis az örökre szóló szerződés formája kívánta meg, hogy egy nagyon távoli esetről is szó legyen benne.

Ha ez így van, akkor önként esik a *pragmatica sanctio* Magyarország részéről történt ugynevezett *korlátolt elfogadásának* elmélete s feleslegessé válnak Deáknak a nőági öröklés Magyarországot illető megszorított terjedelmét támogató hatalmas érvei, a mennyiben itt csupán egy minden lényeg nélküli körülírásról van szó, mely nem érinti a *personalis unio* tartamát Magyarországnak és Ausztria között. De vajjon így van-e?

V. S.

AZ IFJUSÁGI KARZAT A KÉPVISELŐHÁZBAN.

A «HÁZ.»

— III-ik közlemény. —

Már a «*Vasárnapi Ujság*» 1888-iki 48-ik számában megkezdettük az 1887-ben öt évre megválasztott képviselőház tagjainak bemutatását, s azóta mostanig a következő képviselők arcképeit közöltük:

Apponyi Albert gr., Asbóth János, Ábrányi Kornél, Baross Gábor, Bartha Miklós, Bánffy Béla gr., Bekics Gusztáv, Bolgár Ferencz, Bujanovics Sándor, Csáky László gr., Csávolszky Lajos, Csernatony Lajos, Darányi Ignác, Eötvös Károly, Falk Miksa, Grünwald Béla, György Endre, Hegedűs Sándor, Helfy Ignác, Hoitsy Pál, Horaszky Nándor, Horváth Gyula, Irányi Dániel, Kaas Ivor br., Kemény János br., Királyi Pál, Madarász József, Mikszáth Kálmán, Móricz Pál, Orbán Baláz, Pázmány Dénes, Péchy Tamás, Podmaniczky Frigyes br., Szerdkényi Nándor, Tisza Kálmán, Törs Kálmán, Ugron Gábor, Vadnai Károly, Visi Imre, Vizsolyi Gusztáv.

Képviselői arcképcsarnokunk kiegészítéséül ezúttal ismét husz képviselőnek arcképét közöljük, leginkább azokat válogatván ki, kik a véderől szóló törvényjavaslat fölött most folyó vitában szerepeltek. A közönség figyelme most fokozottabb mérvben lévén a képviselőházra és ennek tagjaira fordítva, ez érdeklődésnek vélünk eleget tenni, ha az utóbbiak közül minél többet mutatunk be olvasóinknak. Az illető képviselők szereplése az idő szerint annyira előtérben áll, hogy elegendőnek veljük arcképeik mellett életpályájuknak csak legfőbb adatait említeni, leginkább az országgyűlési almanach nyomán, annál inkább, mivel közülök sokan már egyszer régebben be voltak mutatva e lapok hasábjain.

BEÜTHY ALGERNON 1839-ben született Nagy-Marján, Bihar megyében. A jogot Budapesten végezte. 1861-ben megválasztotta Bihar megye közönsége szolgabírónak, de az alkotmány felfüggesztése után állásáról lemondott. 1868-ban Bihar megye főjegyzője volt, 1875-ben a hosszú-pályi kerület, majd a verseczi, szászsebesi kerület képviselője volt 1884 óta pedig Bihar megye urnai kerületét képviseli az országgyűlésen szabadlevélű párti programmal. Időközben 4 évig volt a Körös-szabályozó társulat ideiglenes igazgatója. A képviselőház jegyzőik karának egyik

legrégibb tagja. Kivált humoros ötleteiről általánosan ismeretes a házban és a házon kívül.

CZIRER ÁKOS 1851-ben Pécsen született, ügyvéd és jogtudor, részt vett Bosznia okkupációjában, mint az 52-ik gyalogezred tartalékos hadnagya. Több jogi és hadügyi kérdéssel írt tanulmányt. 1881—84-ben Pécs város képviselője volt függetlenségi programmal, az 1884-iki választás alkalmával kisebbségben maradt, míg 1887-ben ugyancsak függetlenségi programmal képviselővé választotta Baranyamegye sádsi kerülete. Tagja a véderő-bizottságnak.

FENYVESSY FERENCZ 1855-ben született Egerben. Egyetemi tanulmányai befejeztével a jog- és államtudományokból tudori, majd ügyvédi vizsgát tett. 1879 óta a «Pápai Lapok»-at adja ki és szerkeszti, több fővárosi hírlapnak is munkatársa, s Veszprém megye hírlapnyhatóság bizottságának tagja. Képviselővé 1881-ben választották meg először az ugodi kerületben, melyet később ellenezéki programmal maig is képvisel. 1882—83-ban a ház jegyzője volt.

GAJÁRI ÖDÖN 1852-ben Révkomáromban született. A jogi tanulmányokat Budapesten végezte. 1874-ben Kalocsán főjegyző lett, 1876-ban Pest megye alsó részének, az ugynevezett Sárköznek ármntesítésére szervezett árvédelmi társulat titkára. A dunapataji kerület ugy 1884-ben, mint a jelenlegi országgyűlésre képviselővé választotta. A szabadlevélű párt soraiban foglal helyet. Előadója a kérvényi bizottságnak. A véderől szóló törvényjavaslat 25 §-ához a szabadlevélű párt részéről ő terjesztette be a magyar nyelvnek a tartalékos tisztvi vizsgánál föltételes érvényesíthetése érdekében a határozati javaslatot.

GRONON DEZSŐ 1838-ban született Vajszkán, Bács megyében. Nyilvános szereplését a megyénél kezdte meg. 1869-ben a házúági kerület által orsz. képviselővé választott balközépi programmal. 1875-ben Bács megye főispánjává nevezett ki, s egyszersmind Zombor és Szabadka főispánja lett. Mint kormánybiztos több ízben működött árvízvesztélyeknél és telepítéseknel. 1880-ban visszalépven a főispánságtól, a következő évben Bács-Bodrog megye tovarisovai kerület képviselővé választotta, s azóta folyvást e kerületet képviseli szabadlevélű párti programmal. Fehérvári báró honvédelmi miniszterrel történt kinevezése után 1887-ben honvédelmi államtitkárrá lett.

IVÁNKA IMRE 1818-ban, Felső-Szemeréden, Hont megyében született. Ifjú korában a katonai pályára készült. Mint honvéd-eredes résztvett az 1848-iki szabadságharcban. 1861-ben pest-megyei főjegyző, majd dunapataji képviselő lett, s ez időtől fogva folyton tagja a képviselőháznak. Tisza Kálmánnak személyes híve, s a «Hon»-című balközépi lapnak közgazdasági munkatársa volt. 1878-ban vezér-igazgatója lett az éjszaki-keleti vasutnak. A város-kereszt-egyletnek hazánkban meghonosítása körül nagy tevékenységet fejtett ki. 1884 óta Szabadka város I. kerületét képviseli. A közlekedési bizottság tagja.

JÓNÁS ÖDÖN 1851-ben Kassán született. 1872-ben mérnöki oklevelet nyert, később a jog- és államtudományokat hallgatta, majd tanárképző vizsgálatot tett, s öt éven át egyik budapesti reáliskolában tanárkodott. Ezután a műegyetemen előbb segéd-, majd rendes tanárrá lett. 1881-ben Máramaros megye viszi kerületében szabadlevélű programmal képviselővé választották. 1884-ben nem nyert mandátumot. 1887-ben régi kerülete választotta meg. A közoktatásügyi bizottság tagja.

JUSTH GYULA 1850-ben született Turócs megye Neczpál községében. 1874-ben Békés megye aljegyzője, 1876-ban a békésgyalmai járás főszolgabírája lett. Később Csanád megyébe tornyai birtokára költözött, s az 1881-iki képviselő-választáskor a függetlenségi párt a battonyai választókerületben képviselőjelöltül léptette föl, de ki-

sebbségben maradt; az 1884-iki képviselőválasztások alkalmával Makó város képviselője gyanánt jutott be a házba. E kerületet képviseli jelenleg is. Tagja a közigazgatási bizottságnak.

KÁROLY GÁBOR GRÓF 1841-ben Budapesten született. Már fiatal korában külföldre ment, Svájcban, Olaszországban és Párisban tartózkodott s nagyobb utazásokat tett Ázsiában és Afrikában is. Az 1866-iki Klapka-féle magyar légiónak egyik tisztje volt, később is külföldön maradt, s gyakran volt Garibaldi és Kossuth közelében. 1884-ben tért haza, s az 1887-iki választásoknál függetlenségi programmal Székes-Fehérvár képviselőjévé választották. A naplóírói bizottság tagja. A közelebbi heves viták alatt gyakori közbeszólásai tették nevét emlegetteté.

LITS GYULA 1846-ban Somogy megyében, Somogyváron született. Földbírtokos és okleveles ügyvéd. Egyideig a budapesti kir. táblánál fogalmazó, majd tanácsjegyző volt. Ez időben tett eleget katonai-kötelezettségének; a hadkötelekkel mint szabadságot állományi honvéd-huszár főhadnagy lépett ki. 1876-tól 1881-ig Fehérmegye vaali kerületében szolgabíró volt. 1881 óta Fehérmegye vaali kerületének képviselője függetlenségi párti programmal. Tagja a közoktatási bizottságnak.

MÜNNICH AURÉL 1856-ban Iglón született. 1880-ban a budapesti egyetemen jogtudor lett, utóbb letévén az ügyvédi vizsgát, működését az első hazai takarékpénztár ügyvisi hivatalában kezdte. Tartalékos honvéd-főhadnagy. 1884-ben, valamint a jelen országgyűlésre is a szepes-iglói kerület képviselővé választotta szabadlevélű programmal. A kérvényi bizottságnak több ízben volt előadója, majd a véderő-bizottság tagja és előadója lett, s a jelenleg tárgyalás alatt levő véderő-törvényjavaslatnak is ő az előadója.

PERCEL MIKLÓS született 1812-ben Bonyhádon. Már 1848 márcziusában követ volt, s a szabadságharcban testvérbátyjával, Perczel Mór tábornokkal együtt tevékeny szerepet játszott mint ezredes, s azután külföldre menekült. Az észak-amerikai szabadságharcban mint dandárparancsnok vett részt. 1887-ben tért vissza hazájába, s 1868-ban Baranyamegye és Pécs város főispánjává nevezetett ki. A főrendiház reformja után 1886-ban annak egyik kinevezett tagja lett. 1887-ben a főispánságról lemondván, Pécs városa megválasztotta szolgabíróvá. A házban pártokivüli állást foglal el; a véderő-törvényjavaslat feletti vitában az ellenzék álláspontja mellett beszélt és szavazott.

POLONYI GÉZA 1848-ban Köröskényben, Nyitra megyében született. A fővárosban mint ügyvéd és a fővárosi bizottságnak egyik leginkább szereplő tagja tünd fel. 1881-ben Szolmonok választott meg függetlenségi párti programmal, 1884-ben ugyanott kisebbségben maradt, 1886-ban mint a németújvári kerület képviselője jutott a parlamentbe, s jelenleg Hajdumegye szoboszlói kerületét képviseli, függetlenségi párti programmal. A véderő-törvényjavaslat ellen a fővárosban megindult tüntető mozgalmakban, jelesen a február 18-iki körmenet rendezésében fő része volt.

PONGRÁCZ KÁROLY GRÓF 1831-ben született. A katonai pályára lépve a császári hadseregben szolgált, míg a magyar kir. honvédség szervezésekor át lépett ennek keretébe, s ezredesi ranggal vált meg a tényleges szolgálatól. Mint főrendiházi tag, e ház üléseinek szorgalmas látogatója volt, s azokon több ízben felszóllalt, s különösen feltűnt éles beszéde által, melyet a háznak reformja czéljából benyújtott törvényjavaslat ellen tartott. A reform után a háznak választás folytán tagja maradt, s az ellenzékhez tartozott. Az 1887-iki választások alkalmával Nyitra megye verbói kerületében képviselővé választották. 1888-ban tábornoki címet nyert. Párton kivüli; a véderől szóló törvényjavaslat tárgyalásánál a törvényjavaslat elfogadása mellett szavazott.

PULSZKY ÁGOST 1846-ban Bécsben született. Atyjával, Pulszky Ferenczcel, az emigrációban töltötte gyermek-éveit, s Angliában és Turinban végezte középiskoláit, majd Budapesten a jogot s 1868-ban itt jogtudorrá avatott. Ez évben Nógrád megye aljegyzője, 1871-ben pedig a füleki kerület képviselője lett, s ezóta folyvást tagja a háznak. 1882—87-ig a szécsényi kerületet képviselte. 1872-ben magán tanár, pár évvel később pedig a jogbölcselet rendes tanára lett a budapesti egyetemen. Részt vett a boszniai hadjáratban, mint Szapáry László gróf hadtestparancsnok segédtisztje, s a hadjárat után főhadnaggyá lépett elő. Az irodalmi téren kivált a jog- és államtudományi szakban fejtett ki tevékenységet, s 1887-ben a tudományos akadémia levelező-tagja lett. A jelen országgyűlésre Bács-Bodrog megye verbászi kerülete választotta képviselővé szabadlevélű párti programmal. 1873 óta tagja volt a delegációknak, s több ízben a hadügyi költségvetés előadója. Jelenleg a véderő-bizottság tagja.

EGY KARZATI HALLGATÓ.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A tud. akadémia könyvkiadó-vállalatából megjelent az új sorozat, mely kötetenként is megszerkeszthető a Révai testvéreknél, mint a vállalat kiadómá-

Az irodalmi csoportban két fordított műt jelent meg. «*Arcképek az újabb francia társadalomból*», Sainte-Beuve híres esszéiből fordította Wohl Janka. Tizenöt francia hölgy (La Vallière, Soudéry, Seignié, Lecouvreur Adrienne, D'Epiny, Recamier asszony stb.) jellemzése van a kötetben, melynek ára 2 forint 50 kr. A *Göthe* «*Faust*»-jához nyer becses magyarázatot a másik kötetben a közönség. Ez Boyesen Hjalmar Hjorth newyorki tanár tanulmányát adja «*Faust*»-ról, melyet Csiky Gergely fordított magyarra. Függetlenül pedig Heinrich Gusztáv esatolta hozzá a *Faust*-mondaról, annak irodalomtörténetéről írt több tanulmányát, s ezek egészítik ki Boyesen művét. Ara 1 rt 80 kr. A történelmi művek közül: egy újabb kötet *Thierry* Amadé vonzó elbeszéléseiből a római császárság történelméből: «*Szent Jeromos, a keresztény társadalom nyugaton*», fordította Öreg János. Ara 3 forint 50 kr. Ezután következnek a francia forradalom eszméit és azoknak Európára való hatásait oly mély megfigyeléssel tárgyaló műve Sorel Albertnek: «*Európa és a francia forradalom*, melyet Szathmáry György fordított magyarra. A most megjelent első része a «*Politikai erkölcsök és hagyományok*» rajzát adja Európáért. Ara 4 frt. A *társadalmi tudományok* köréből valók az «*Ujkori alkotmányok*», Concha Győző kolozsvári egyetemi tanár műve, melynek most megjelent második kötetében az angol alkotmány ismertetését vesszük. Ara 3 forint. Befejezi a sort «*Az új szocializmus és annak bírálatja*», Leroy-Beaulieu ptán fordította Sasvári Armin, bevezette Kautz Gyula. Ara szintén 3 forint.

Deák levelei. «*Deák Ferencz emlékezete*» címmel Ráth Mórnál három kötetre tervezett nagy vállalat jelenik meg, mely a haza bölcsének van szentelve. Az első kötet már közönségen forog s egyev ondatokat tartalmaz Deák beszédeiből. Most megindult a második kötet is s *Deák leveleit* fogja összegyűjtve adni. A levelek, melyek eddig könyvekben, hírlapokban, folyóiratokban szétszórtan jelentek meg, most e kötetben lesznek csoportosítva. A kötet tiz füzetből fog állani s szép kiállításban jelenik meg. Az első füzet a harmincas évekből származó leveket adja. Megnyitja a füzetet ama szép levél, mely Deák 1840. aug. 15-én intézett egyik barátja fiához. A füzet ára 40 kr.

Ujabb elbeszélők címmel Szana Tamás az utolsó évtized alatt irodalmunkban feltűnt novellistákról írt egy kötetet, s abban tizenhárom írtv mutat be, mindenikről írói jellemzést írván és műveiket taglalván, hol hosszasan, hol röviden. Szana egyszersmind szól a régebb elbeszélő irodalomról is, és nem osztzik abban a vádban, hogy az újabb novella-irodalom hanyatlott volna. De a mese-szövevény gyöngébbnek tartja az újabb írókat; viszont azonban azt látja, hogy míg a régebb elbeszélésekben gondosabban szőtt, érdekesebb mesékkel találkozunk, az újabb elbeszélőkél nagyobb a jellemzés igazsága, az előadás művésze és bája s nem azt tekintik feladatuknak, hogy a fantázia álomképeivel szórakoztassanak, hanem hogy az érző és gondolkodó ember természetrajzát adják költői feldolgozásban.

Az újabb írók közt találjuk Bakcsy Sándort is, a ki pedig már régebb jeles elbeszélő irodalmunknak; összegyűjtött novellái azonban («*Gyalog ösvények*») csak két év előtt jelentek meg. A könyvben jellemzett írók ezek: Mikszáth Kálmán, Bakcsy Sándor, Bodon József, Pétélei István, Jakab Ödön, Sebők Zsigmond, Goszdu Elek, Prém József, Tóth

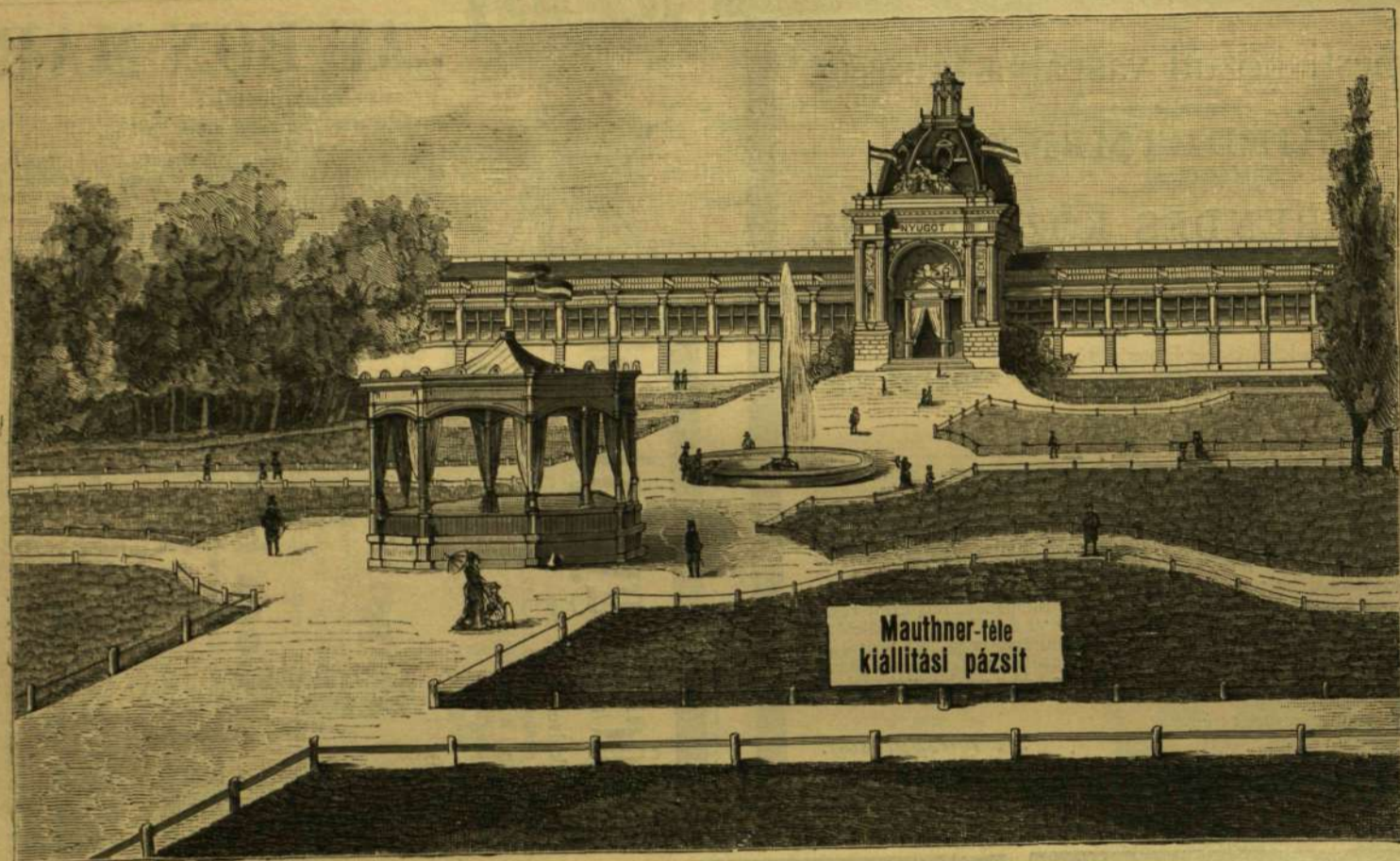

MAUTHNER ÖDÖN

MAGKERESKEDÉSE

József főherceg Ő cs. és k. fensége udv. szállítója.

Budapest, koronaherczeg-utcza 18-ik szám alatt.

Alapítottott
1874.

Alapítottott
1874.

Mauthner-féle
kiállítási pázsit

Mauthner-féle kiállítási fűmagkeverék.

Vetőmag: holdankint (1600 □ öl) 90—150 kilo.

Ugyanazon fűfajtákból van összeállítva, melyekkel az orsz. kiállítás összes begyepesítései általam létesítettek. Ezen keverék egy finom, alacsony, szép és tartós gyepszőnyeg gyors létesítésére a lehető legjobb.

100 kilo 70 frt, 1 kilo 90 kr.

10 kilón alóli mennyiségeknél 90 kr.-ért 10 kilón felülénél 70 kr.-ért számítottatik kilója.

A cég főárjegyzéke, mely 164 oldalra terjed és melyben 600 ábra könnyebbíti meg az egyes cikkek megválasztását, a magárjegyzékek közt határozottan a legnagyobb és legrészletesebb, kívánatra ingyen és bérmentve küldetik meg.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárnál kapható — az osztr. tartom. számára Szeineki György cs. k. egy. könyvtárnál Bécsben, I. Stefansplatz Nr. 6.

KERTÉSZET KÉZIKÖNYVE.

Tüzetes utasítás a konyhakertészet, virágmivelés és gyümölcsfatenyésztés körében.

A legújabb kútfók után írta Átnézte és jegyzetekkel bővítette
GALGÓCZY KÁROLY. Dr. FARKAS MIHALY.

Negyedik kiadás. — Ára füzve 80 kr.

A faiskola-kezelés és a gyümölcsfa-tenyésztés kézikönyve.

A magyar kisbirtokosok számára.

Dr. Nyáry Ferencz.

Számos, a szöveg közlő nyomott fametsz. ábrával.
Ára füzve 60 kr.

Oktatás a gyümölcs- és eperfatenyésztésben.

Utmutatásul a nép és népoktatási intézetek számára.

A cs. kir. Költő- és bányászati miniszterium által 1885-ben jutalmazott pályamunka.

Gönczy Pál.

Második bővített kiadás.
Ára füzve 30 kr.

Franklin-Társulat nyomdája. (Budapest, egyetem-utcza 4. szám.)

MEZEI GAZDA NÉPSZERŰ VEZÉRKÖNYVE.

A MOSTANI VISZONYOKHOZ ALKALMAZVA.

FOLDBIRTOKOSOK, GAZDATISZTEK ÉS FÖLDMIVÉSEK HASZNALATÁRA

DE KIVÁLTKÉPEN

A MAGYAR FÖLDMIVELŐNÉP SZÁMÁRA

KÜLÖNÖS FIGYELMEZVÉSELÉVEL ANNAK.

MIKÉPEN LEHET ÉS KELL A GAZDÁSZATOT CZÉLSZERŰEN RENDEZNI, LEHETŐ LEGJÖVEDELMEZŐBB FOKRA EMELNI ÉS CSINOSITANI.

IRTA

GALGÓCZY KÁROLY.

ÖTÖDIK KIADÁSBAN ÁTNÉZTE ÉS BŐVÍTETTE

Dr. FARKAS MIHALY.

ELSO KÖTET: FÖLDMIVELÉS. Ára füzve 1 frt 20 kr.

MÁSODIK KÖTET: ÁLLATTENYÉSZTÉS. Ára füzve 80 kr.

A két rész együtt vászban kötve 2 frt 50 kr.

13. SZÁM. 1889.

BUDAPEST. MÁRCZIUS 31. XXXVI. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: fél évre 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt fél évre 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt fél évre 3 * Külföldi előfizetésekre a postaiag meghatározott viteldíj is csatolandó

TIRARD ÉS SPULLER

ÚJ FRANCZIA MINISZTEREK.

KORMÁNYFORMA talán még soha és sehol nem emésztett el annyi államférfit, mint Franciaországban a harmadik köztársaság. Nem egész két évtizedes főállása óta légió már azok száma, a kik a francia köztársaság miniszteriumában több-kevesebb időt töltöttek, némelyik három, négy, sőt öt kabinetben is, s ma holnap alig lesz már Franciaországban szám-bavehető politikus, a ki látogató-jegyére a többi címek élére oda ne jegyezethetné azt is: «végzett miniszter.»

E nem igen épületes jelenség oka a parlamenti pártok örökös torzalkodásaiban, feltékenykedésében keresendő, melyek nem engedik a helyzetet tartósságot ígérő megállapodásra jutni s minduntalan hányják-vetik a köztársaság ha-

jóját, úgy hogy valóban esodálni lehet, hogy az ármányok, személyes gyűlölködések és egyéb gonosz szenvedélyek viharában még el nem merült.

A köztársaság hívei nem látszanak észrevenni, hogy a királyság, a császárság s legújabbban a katonai diktatura mily mohón leleskednek az állami legfőbb hatalom után, — magok között is örökösen viszálykodnak s mondhatni, jobban gyűlölik egymást, mint a hogy szeretik közös eszményképüket, sőt talán jobban, mint a hogy annak ellenségeit gyűlölik.

Floquet radikális köztársasági miniszteriuma tíz hónapig tartó keserves küzdelem után február 14-én megbukott. A miniszterelnök, a ki több mint husz évvel ezelőtt a Palais de Justice lépcsőin oda kiállott a III. Napoleonnál látogatásban levő II. Sándor czárnak: «Éljen Lengyelország, uram!», az a Floquet, a ki Boulanger, a hatalmas agitátort s egykor hadügyminisztert párbaj-

ban földre terítette, — elhagyta a souverain nép törvényhozó-termét. Új miniszterium foglalta el, a lelépő kabinet helyét, de nem azért, hogy állandóságra juttassa, végleg rendezve a köztársaság ügyeit, hanem csupán azért, hogy az ez idén megnyitandó kiállítás tartamára biztosítsa a rendet.

Az új kormány tagjai csaknem mindnyájan voltak már miniszterek, Tirard miniszterelnök ugyanezt az állást töltötte be Grévy köztársasági elnök s a Rouvier-kormány lemondása után. Carnot az új köztársasági elnök alatt.

Carnot most, midőn Floquet miniszteriumának visszalépése után Méline-nek, a képviselőház elnökének kormányalakítási terve három izben meghiúsult, ismét az ő első miniszterelnökét, Tirardot állította a kabinet élére. Őt szenátor, Tirard, Freycinet, az időközben elhunyt Jaurés altengernagy, Spuller és Faye jutottak

TIRARD PÉTER, FRANCZIA MINISZTERELNÖK.

SPULLER JENŐ, FRANCZIA KÜLÜGYMINISZTER.